

Felismerés, ignorálás, csodavárás? A demográfiai hanyatlás problémájának megjelenése a hazai kisvárosokban

Pirisi Gábor

Pécsi Tudományegyetem

A városi települések hanyatlása, zsugorodása, az „urbanshrinking” jelensége olyan, manapság a nemzetközi városföldrajzi kutatások által gyakran vizsgált téma, amely hagyományosan inkább nagyvárosi szinten került kibontásra. Amíg a nagyvárosok esetében erőteljesen kapcsolódik valamely szerkezeti, gyakran egy-egy nagyrégiót érintő gazdasági válsághoz, addig a kisvárosok esetében más jellegű problémáról van szó. A zsugorodás – amennyiben az agglomerációk kisvárosait nem számítjuk ide – majdnem négyötödükre jellemző, és közel kétharmaduknál jelentő mértékű, 10 éves viszonylatban 5%-ot meghaladó. A jelenség nem köthető valamely térséghez vagy régióhoz, és nem magyarázható pusztán az ország sajnálatosan negatív demográfiai trendjeivel. Olyan problémának tekinthető, amely a kisváros, mint településtípus strukturális válságának kérdését veti fel, számos, sajátos aspektussal. A népesség elvesztése hosszabb távon nyilvánvalóan veszélyezteti a települések fejlődésének humán tőkében megragadható bázisát, illetve akár a kiépült központi funkciók fenntarthatóságát.

A kutatásban arra kerestük a választ, hogy a kisvárosok helyi szinten hogyan ismerik fel és hogyan reagálják le a demográfiai hanyatlás jelentőségét? Ennek érdekében tartalmilag elemeztük mintegy 100 a kisváros tervezési dokumentumait (döntően integrált fejlesztési stratégiákat) és vizsgáltuk a problémák és a potenciális kezelési lehetőségek megjelenését. Szintén elemzés alá vettük a helyi projektfejlesztési gyakorlatot, vizsgálva, hogy mennyire tekinthető ez adekvátnak a települések adott népesedési helyzetében.